

Institutionen för kulturvetenskaper
Kandidatkursen i Kulturadministration (KUL K10)
VT 2013

Konsten att sprida kultur

En studie av subventionssystemet för scenkonst i Skåne

Frida Wallin
Handledare: Åsa Alftberg
Examinator: Mikael Askander

LUNDS
UNIVERSITET

Abstract

This paper is about the subsidy system for performing arts and how this system is used as a tool for cultural policy.

This seems to be an area in cultural policy that has been overlooked in earlier studies. The subsidy system for performing arts is a question about democracy, and therefore also a question about who has the rights to experience performing arts. Looking closer at the system and the cultural agenda for Region Skåne it is clear that there is nothing wrong with the ambition to provide every small community with the tools to offer the citizens the opportunity to experience performing arts. The problem is that, even though the ideals that we can see in the cultural plans are good, the system as it exists today is perceived unfair for the different association for theater.

This paper brings this subject up to the surface, mostly because it is important to show how the subsidy systems for performing arts can provide something extra to the small communities in Scania that wouldn't be possible without this kind of system.

English title: Spreading Culture – a Study on the Subsidy System for Performing Arts in the Region of Skåne, Sweden

Keywords: subsidy, subsidy system, performing arts, cultural policy, Region Skåne, cultural plan

Nyckelord: Subvention, subventionssystem, scenkonst, kulturpolitik, Region Skåne, kulturplan

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Syfte och frågeställningar	1
1.2 Avgränsningar	2
1.3 Tidigare forskning	2
1.4 Disposition	3
2. Teori och metod	4
2.1 Metod	4
2.1.1 Kvalitativ intervju	6
2.1.2 Informella samtal genom den deltagande observationen	7
2.2 Teori	8
2.2.1 Mark Banks och governmentality	8
2.2.2 Tony Bennet om kulturpolitik	11
3. Resultat	12
3.1 Arrangörstöd och subventioner	12
3.2 Subventionsregler	12
3.3 Hur ser samarbetet ut mellan regionen, Riksteatern Skåne och dess teaterföreningar?	12
3.4 Intervjuer	13
3.4.1 Sammanfattad intervju med Rosi Gerlach	13
3.4.2 Sammanfattad intervju med Hans-Gösta Hansson	14
3.5 Tid för kultur och Region Skånes kulturplan	15
3.6 Presentation av förundersökning för Resurscentrums sammanslagning	16
4. Diskussion av resultatet	17
4.1 Hur kan subventionskriterierna och reglerna bli bättre?	17
4.2 Varför finns subventioner?	18
4.3 Subventionssystemet som en diskurs	20

4.4 Rätten till kultur	20
5. Slutsats	23
6. Sammanfattning	24
7. Framtida forskning	25
8. Källförteckning	27
Bilagor	30

1. Inledning

Under min praktik på Riksteatern Skåne våren 2013 fick jag vid ett tillfälle sitta med på ett möte där Kultur Skåne, Riksteatern Skåne och Dansstationen var närvarande. Vad jag fick se och höra under mötet var hur prioriteringen på kultur och subventioner låg till för tillfället och vad det fanns för riktlinjer och hur otydligt vissa av dessa var formulerade. Ur detta började jag själv fundera över hur subventionerna för scenkonst ser ut och framförallt varför de finns.

I kulturpropositionen från 2009, *Tid för kultur*, står det uttryckligen att kultur är något som alla i samhället har rätt att ta del av. Samma sak kan vi läsa i den regionala kulturplanen från 2013-2015. Utifrån detta vill jag med den här uppsatsen diskutera idealen i kulturpolitiken och hur det fungerar i praktiken. Jag vill genom att prata med olika aktörer synliggöra hur subventioner är ett verktyg för politikerna, men även för teaterföreningar att sprida scenkonst på de olika orterna runt om i Skåne. Utöver detta vill jag med den här uppsatsen också titta på hur vi, invånarna, kan tänkas bli styrda genom subventioner för scenkonst och hur detta hänger ihop med kulturpolitiken som bedrivs idag. Jag vill lyfta fram hur kultur kan användas för att skapa identitet och huruvida subventionerna kan hjälpa oss att få tillgång till ett rikare kulturliv och hur det kan forma oss som människor, både vi som får se och uppleva scenkonst, men även de som arbetar med det ute i teaterföreningarna och i scenkonstgrupperna.

Den här uppsatsen kommer att behandla frågor som rör kulturpolitik, subventioner och den demokratiska aspekten av huruvida kultur är till för alla.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att diskutera huruvida subventionerna för scenkonst är ett demokratiskt verktyg i det kulturpolitiska spelet. Syftet grundar sig i det intresse för scenkonstsubventionerna som jag fick efter att ha varit på ett möte där Riksteatern Skåne, Kultur Skåne och en teaterförening var några av de närvarande.

För att vidare kunna diskutera det materiel som jag under uppsatskrivandets gång samlat in har jag ställt upp tre frågeställningar som kommer att föra arbetet framåt:

- Hur ser förhållandet mellan regional verksamhet och nationella mål ut?
- Hur fungerar subventionerna för scenkonst?
- Hur motiveras scenkonstsubventionerna utifrån politiska beslut?

Frågeställningarna ska leda till en diskussion där jag kommer att ta ställning till huruvida subventionerna för scenkonst fungerar bra, eller om det finns något som skulle kunna förbättras.

Syftet med uppsatsen är dock inte att komma med lösningar utan att föra vidare en diskussion som pågår inom den kulturpolitiska sfären i regionen Skåne.

1.2 Avgränsningar

Jag kommer inte beskriva hur arbetet med subventioner fungerar i hela Sverige, utan jag kommer hålla mig till regionen Skåne. Kultur är i grund och botten knuten till det lokala, den äger rum i den lokala miljön och den finansieras med regionala medel.¹ I detta avseende är min avgränsning till området mycket relevant.

Jag var från början medveten om att jag skulle göra intervjuer och valde därför intervjupersoner med omsorg då intervjuerna är grunden för uppsatsen. Jag valde att intervjua Rosi Gerlach som arbetar på Kultur Skåne och Hans-Gösta Hansson som är ordförande i Osby teaterförening. Hansson blev jag rekommenderad att prata med utav personer på min praktikplats då han har mycket kunskap och idéer på hur man ska kunna förändra arbetet med subventionerna. Gerlach som jobbar som teaterutvecklare på Kultur Skåne har en annan infallsvinkel än Hansson då hon jobbar för att betjäna politiken med att ta fram underlag för beslut och är insatt hur politikerna ser på kultur.

Avgränsningarna jag har gjort kommer att hålla mig inom ramen för uppsatsen ämne. Detta kommer göra att jag inte tappar mitt huvudfokus och mitt syfte med uppsatsen.² Som Rolf Ejvegård poängterar kan jag som uppsatsskrivare avgränsa på olika sätt, det beror helt på materialet och hur stort jag vill att arbetet ska vara.

Diskussionen i denna uppsats kommer att fokusera på det resultat jag har fått och inte på den tidigare forskning som har bedrivits. Detta för att jag använt tidigare forskning till att förstå hur andra har skrivit om kulturpolitik och se vad det finns för olika ämnen att ta upp inom detta område. Detta har hjälpt mig att sedan kunna diskutera mitt egna resultat då jag kommer ha fler perspektiv på hur andra har diskuterat ämnet kulturpolitik.

1.3 Tidigare forskning

I forskaren Jenny Johannissons avhandling *Det lokala möter världen - Kulturpolitiskt förändringsarbete i 1990-talets Göteborg* från 2006 beskriver Johannisson kulturpolitik och policyprocesser i Göteborg. Denna är skriven ur ett kommunalt perspektiv, men den är ändå användbar på så sätt att jag har kunnat läsa hur man kan tänka i olika politiska beslut. Jag har

---

¹ Sven Nilsson, *Kulturens nya vägar-Kultur, kulturpolitik, och kulturutveckling i Sverige*, Polyvalent AB, Malmö 2003, s 276.

² Rolf Ejvegård, *Vetenskaplig metod*, Tredje Upplagan, Studentlitteratur, Lund 2007 s 28.

beaktat hur Johannisson har förhållit sig till det material som hon samlat ihop och diskuterat. Avhandlingen syftar till att vara en grund för framtida forskning på området kulturpolitik på den kommunala nivån.³ Det jag har kunnat använda avhandlingen till är att granska hur Johannisson behandlat sin forskning och gått tillväga när hon valt teori, metod och samlat in sin empiri.

För att få mer förståelse kulturpolitik har jag även studerat hur Sven Nilsson beskriver kulturpolitik, framförallt i ett historiskt perspektiv och hur den kulturpolitik vi har idag har växt fram. Jag kommer även ta hjälp av artikelsamlingen *KulturSverige 2009* och rapporten *Ursprungsglöd och värmedöd - Om de nationella kulturpolitiska målen i den lokala kulturpolitiken*. Sistnämnda beskriver hur de kulturpolitiska målen betraktas och förstås i kommunerna

Jag har tagit del av den förundersökning som ligger till grund för ihopslagningen av Teatercentrum södra, Danscentrum syd och Riksteatern Skåne och hur arbetet dem emellan skulle se ut. I denna förundersökning finns det uttryckta problem för subventionssystemet.

1.4 Disposition

I föregående kapitel som heter *Syfte och frågeställningar* har jag presenterat den grund som byggt upp denna uppsats. Detta är själva stommen för uppsatsen. Under kapitlet *Avgränsningar* har jag beskrivit hur jag ska gå tillväga för att ämnet inte ska bli för stort. Detta för att jag ska kunna hitta en röd och tydlig tråd genom hela uppsatsen och för att jag ska få tiden att räcka till.

I kapitlet *Teori och metod* har jag beskrivit den huvudsakliga metod som jag använt mig av och den teori som jag kommer att applicera på den empiri som mitt metodval hjälper mig att bygga upp. Jag har valt att arbeta med kvalitativ intervju. Denna metod kommer att beskrivas mer ingående i *Teori och metod*. Jag kommer också använda mig av informella samtal som bygger på den deltagande observation då jag befunnit mig på en arbetsplats som behandlar subventioner. Detta är inte min huvudmetod utan bara en metod som jag har haft i åtanke när jag skrivit. Det har varit bra för mig att lära känna en arbetsplats som Riksteatern Skåne arbetar då de är en stor del av det subventionsarbetet som finns i Sverige. Under *Resultat* presenterar jag det material som jag har samlat ihop. Detta kommer jag sedan att diskutera i slutet av samma kapitel.

Uppsatsen avslutas sedan med en diskussion om framtida forskning. Detta följs upp med kapitlet *Sammanfattning* där jag kommer att knyta ihop uppsatsen och dra slutsatser om mitt arbete.

---

³ Jenny Johannisson, *Det lokala möter världen - Kulturpolitiskt förändringsarbete i 1990-talets Göteborg*, Publiceringsföreningen VALFRID, Göteborg 2006, s 10.

2. Teori och metod

Min uppsats är framförallt metoddreven då jag med hjälp av mitt metodval har kunnat skapa en grund för hela uppsatsen. Jag kommer att presentera min metod och hur jag motiverat mitt val, och även hur jag arbetat efter denna. Efter mitt metodavsnitt kommer jag att presentera teorin som jag använt mig av.

2.1 Metod

Metoden jag har använt mig av är kvalitativ intervju och jag har intervjuat en person vid Kultur Skåne och även en ordförande för en av Riksteatern Skånes teaterföreningar för att få två olika syner på subventionernas för- och nackdelar. Min första intervju som jag gjorde var med en utvecklare på Kultur Skåne, och denna intervju skedde på Region Skåne den 24 april 2013. Min andra intervju skedde den 6 maj med en ordförande vid en av Riksteatern Skånes teaterföreningar belägen i nordöstra Skåne. Vi sågs på ordförandens arbetsplats då detta passade honom bäst. Jag vill även nämna att jag har frågat mina intervjupersoner hur de ställer sig till att vara anonyma och att det inte varit några problem för dessa att ha med sina riktiga namn i uppsatsen. De har även fått läsa igenom uppsatsen för att kontrollera att inga sakfel har uppkommit.⁴

Med intervju som metod kunde jag komma i direkt kontakt med de som arbetar med kulturpolitik, men även de som arbetar efter det som bestäms på en högre instans. På detta sätt kunde jag få olika syner på subventionernas verkan. Jenny Johannisson presenterar en syn på intervjun och hur intervjupersonerna kan användas. Antingen kan jag se intervjupersoner som informanter eller som respondenter. Hon förklarar att skillnaden mellan dessa två sätt är att i första fallet ses intervjupersonen som ett vittne och pratar om ämnet utifrån detta, och i det andra fallet är de en del av ämnet eller fallet.⁵ Jag har i detta fall sett mina intervjupersoner som informanter då jag har pratat med dessa för att få mer information om ett ämne som sedan tidigare varit nytt vatten för mig.

När jag skrev min uppsats fick jag även chansen att sitta på min före detta praktikplats Riksteatern Skåne. Här har jag vid behov fått chansen att kunna diskutera ytterligare med dem som arbetar här. När jag suttit och skrivit på Riksteatern Skåne har jag dessutom utgått från en observerande metod, men eftersom jag inte har fått vara med under några arbetsprocesser vill jag snarare kalla metoden för informella samtal. Detta för att jag har använt arbetsplatsen till att ställa ytterligare frågor och diskutera ämnet vidare. Fördelen med att sitta på min praktikplats har varit

---

⁴ Rolf Ejvegård, *Vetenskaplig metod*, Tredje Upplagan, Studentlitteratur, Lund 2007, s 50.

⁵ Jenny Johannisson, *Det lokala möter världen - Kulturpolitiskt förändringsarbete i 1990-talets Göteborg*, Publiceringsföreningen VALFRID, Göteborg 2006, s 43.

tillgängligheten till kunniga människor som arbetar med en del av de frågor som jag har behandlat. Nackdelen med metoden skulle kunna vara att jag skulle bli hämmad för att skriva vad som har tagits upp, eller att de som arbetar på praktikplatsen har känt att de inte kan prata fritt om jag är där. Dock har jag inte känt att så varit fallet. På min praktikplats har man varit öppna med att jag har fått komma med frågor ifall jag haft några.

Vid mitt metodval utgick jag ifrån att det inte finns alltför mycket material att tillgå då det inte finns mycket forskning på området subventioner för scenkonst sedan tidigare. Därför har jag behövt att samla in material på egen hand genom att göra kvalitativa intervjuer där inblandade aktörer själva fått berätta om vad subventionerna kan ha för effekt. Etnologen Magnus Öhlander påpekar att valet av metod ska ge kunskap.⁶ När jag valt en andra metod, de informella samtalen, har jag gjort det utefter det faktum att jag har skrivit min uppsats på en plats som är i direktkontakt med mitt val av ämne. Mina förhoppningar har varit att denna metod skulle hjälpa mig att skaffa material utöver mina intervjuer, dock var detta inte den övergripande metoden som har stått i fokus för mitt arbete.

Metoden ska vara ett hjälpmedel att tillsammans med frågeställningarna och teori kunna avgöra om empirin är tillräcklig för uppsatsens omfång.⁷ Empirin är i sin tur den erfarenhetsbaserade beskrivningen av verkligheten.⁸ I detta fall ter det sig logiskt att använda kvalitativ intervju som metod då jag kommer åt erfarenhet som jag inte hade kunnat komma åt annars. Med den kvalitativa intervjun har jag fått träffa personer som jobbar direkt med subventioner och är därmed insatta i hur de fungerar och vad som kan ändras i systemet och hur det fungerar idag. Metoden syftar till att vara ett tillvägagångssätt för att kunna utföra en analys, eller i som i mitt fall erhålla empiri. Öhlander menar att forskaren aldrig är ensam med att skapa sin empiri när man gör en intervju eller en deltagande observation, detta för att flera personer är inblandade.⁹

---

⁶ Magnus Öhlander, "Utgångspunkter" i *Etnologiskt fältarbete*, 6:e tryckningen, red. Lars Kaijser och Magnus Öhlander, Studentlitteratur, Lund 2006, s 10.

⁷ Ibid, s 19.

⁸ Ibid, s 18.

⁹ Ibid, s 2.

2.1.1 Kvalitativ intervju

En intervju kan definieras som ett möte. Dock kan vi särskilja mötet och intervjun med att intervjun sker i en situation som båda parter är införstådda med. Jag som intervjuare söker den kunskap som intervjupersonen besitter.¹¹

Vid den kvalitativa intervjun är det viktigt att tänka på att inte ha en för lös eller för hård förhandsstruktur. Innan intervjun bör en förhandsstruktur göras efter vilket fokus, vilka forskningsfrågor och urvalskriterier som jag som intervjuare vill ha. Allt beror på vad jag som intervjuare vill ha ut av situationen.¹¹ För mig var det viktigt att låta personerna som jag intervjuade prata. Därför försökte jag göra öppna frågor som skulle låta intervjupersonerna prata om ämnet på ett sådant sätt att deras kunskap kom fram vid intervjutillfället.¹² Jag lät göra ett par frågor som jag använde som stöd för mig själv och som jag även skickade till intervjupersonerna innan intervjun så att de hade en idé om vad jag ville prata med dem om (se bilaga 1). Den här typen av struktur kallas för semi-strukturerade intervjuer.¹³ Vid mötet märkte jag att frågorna jag skrivit flöt in i varandra för mycket. Detta kan jag själv dra lärdom av genom att i framtiden göra fler frågor om det skulle sluta med att de frågor som är kärnan inte visar sig fungera så bra som det var tänkt från början. När det kommer till frågornas utförande rent generellt är det viktigt att ställa frågor som kan ge längre svar än ja eller nej.¹⁴

När jag som uppsatskrivare använder mig av den kvalitativa intervjun är det viktigt med intervjutekniken. För mig var det därför viktigt att vara neutral i mötet med intervjupersonen och inte lägga ord i munnen på personen ifråga.¹⁵ Med neutral menar jag att jag inte ville lägga någon värdering i det som kom fram medan jag gjorde intervjun, och att låta min intervjuperson dela med sig av deras kunskap. Mitt mål med den kvalitativa intervjun har varit att få material som jag annars hade haft svårt att hitta. Materialet skulle utmynna i en empiri som jag sedan skulle kunde dra nytta av i min diskussion om subventionernas verkan. Att vara neutral föll sig också därför naturligt.

¹⁰ Eva Fägerberg, "Intervjuer" i *Etnologiskt fältarbete*, 6:e tryckningen Lars Kaijser och Magnus Öhlander, Studentlitteratur, Lund 2006, s 57.

¹¹ Anne Ryen, *Kvalitativ intervju - Från vetenskapsteori till fältstudier*, Första upplagan, Liber Ekonomi, Malmö 2004, s 44.

¹² Eva Fägerberg, "Intervjuer" i *Etnologiskt fältarbete*, 6:e tryckningen, red. Lars Kaijser och Magnus Öhlander Studentlitteratur, Lund 2006, s 63.

¹³ Göran Ahrne och Ulla Eriksson-Zetterquist, *Handbok i kvalitativa intervjuer*, Första upplagan, Göran Ahrne och Peter Svensson (red.), Liber AB, Malmö 2001, s. 40.

¹⁴ Eva Fägerberg, "Intervjuer" i *Etnologiskt fältarbete*, Sjätte tryckningen, red. Lars Kaijser och Magnus Öhlander, Studentlitteratur, Lund, 64.

¹⁵ Anne Ryen, *Kvalitativ intervju - Från vetenskapsteori till fältstudier*, Förstaupplagan, Liber Ekonomi, Malmö 2004, s 65.

De personer jag valde att intervjua blev mina experter på ett ämne där jag har saknat kunskap. Jag har därför lyssnat, antecknat och spelat in för att kunna få så mycket användning för materialet som möjligt. Att spela in och göra anteckningar från intervjun är viktigt för att få ut så mycket som möjligt av intervjun när den är över.¹⁶ Jag har i efterhand med hjälp av detta kunnat gå tillbaka och se vad som egentligen sades under intervjun och jag transkriberade även en intervju för att på papper kunna läsa vad jag och intervjupersonen i fråga pratade om.

Urvalet är för den kvalitativa intervjun viktigt, inte bara val av personer utan även platser spelar roll för hur intervjun spelar ut.¹⁷ För mig var valet av plats enkelt eftersom jag lät mina intervju personer bestämma detta. Jag tog det här beslutet i samband med att jag visste att det var människor som har jobbat och inte alltid haft tid att ta sig till platser som hade passat mig bäst. Jag anpassade mig helt enkelt efter mina intervju personer. Kopplat till detta är urvalet av intervju person och hur jag kontaktat människorna. De som jag har intervjuat har jag träffat sedan innan och därför var det inte heller svårt att ta kontakt med dem.¹⁸ Jag tog min första kontakt via mail och fick snabbt svar från båda inom en vecka. För att intervjun ska skapa ett empiriskt material är det viktigt att tänka kring urvalet av personer.¹⁹ Som jag har berättat tidigare har jag valt intervju personer på så sätt att jag ville ha två olika sidor om subventionerna. Jag ville ha en som arbetar med regleringen och en som arbetar i direktkontakt med subventionerna genom en teaterförening.

2.1.2 Informella samtal genom den deltagande observationen

Den deltagande observationen görs när en forskare vistas i situationer och på platser under en längre tid.²⁰ Forskaren får ta del av händelseförlopp för att få förståelse för situationer som uppstår.²¹ När forskaren gör en deltagande observation är det viktigt att tänka på att alla sinnen är med och att man inte bara använder ögonen.²² Det har fallit sig naturligt att de sinnen som jag använt mest är syn och hörsel. Det är det som har varit lättast att ha till hands, dock har det spelat roll vad det är för miljö

---

¹⁶ Rolf Ejvegård, *Vetenskaplig metod*, Tredje Upplagan, Studentlitteratur, Lund 2007, s 50.

¹⁷ Anne Ryen, *Kvalitativ intervju - Från vetenskapsteori till fältstudier*, Första upplagan, Liber Ekonomi, Malmö 2004, s 71.

¹⁸ Ibid, s 74.

¹⁹ Ibid, s 78.

²⁰ Magnus Öhlander, "Deltagande observation som metod 2 i *Etnologiskt fältarbete*, 6:e tryckningen red. Lars Kaijser och Magnus Öhlander, Studentlitteratur, Lund 2006, 6:e tryckningen, s 74.

²¹ Rolf Ejvegård, *Vetenskaplig metod*, Tredje Upplagan, Studentlitteratur, Lund 2007, 69.

²² Ibid, s 77.

jag befunnit mig i, detta gäller både den sociala och fysiska miljön. Den är avslappnad och man är välkommen att komma med frågor och själv vara med i diskussioner.

Det är svårt att förutse händelseförloppet och resultatet kan bli något helt annat än vad den observerande hade tänkt sig.²³ Rolf Ejvegård menar att om man ska använda sig av den deltagande observationen som metod är det också bra att använda sig av komplement såsom protokoll och intervjuer. Detta för att det kan vara svårt att förutse resultatet när man använder sig av den här metoden.²⁴ Jag har använt mig av den deltagande observationen som ett komplement till mina intervjuer. Mina intervjuer har varit den metod där jag samlat det material som jag har behövt. Däremot har jag sett det som en fördel att sitta på min före detta praktikplats där subventioner är i fokus. Min observation har inte varit en klassisk deltagande observation då jag inte varit med i själva arbetet som sker på platsen. Jag vill beskriva metoden som ett informellt samtal då min närvaro på praktikplatsen snarare landat i att jag har kunnat få ställa frågor om några sådana dykt upp. Eftersom jag inte varit med under en arbetsprocess för att beskriva denna har jag endast använt grunderna för den deltagande observationen för att kunna beskriva vad jag kan få ut av att sitta på en arbetsplats som arbetar nära med det kulturpolitiska.

2.2 Teori

För att vidare kunna diskutera det material som jag har skapat kommer jag att applicera teori på materialet. Då jag vill diskutera materialet efter en mer kulturpolitisk syn och hur styrning av kultur kan skapa mening för invånare valde jag att använda mig av Michel Foucaults teori om governmentality genom Mark Banks bok *The Politics of Cultural Work*. Utöver detta kommer jag att sätta governmentality i relation till Tony Bennet och utvecklingen av kulturpolitisk styrning.

2.2.1 Mark Banks och governmentality

Governmentality är ett begrepp som myntades på 1970-talet av idéhistorikern och filosofen Michel Foucault. Foucault diskuterar framförallt hur staten styr sina invånare och begreppet governmentality handlar framförallt om att låta den egna individen styra sig själv. Han menar med detta att den egna individen i olika regimer låter producera individer med egen vilja, men dessa individer fungerar även som verktyg för makt. Foucault ser inte staten som en stor apparat, utan snarare menar han att makten finns i förhållandet mellan människan och staten och att det är detta

---

²³ Rolf Ejvegård, *Vetenskaplig metod*, Tredje Upplagan, Studentlitteratur, Lund 2007, s 69.

²⁴ Ibid, s 70.

förhållande som vi ska analysera.²⁵ Governmentality syftar till att förklara makt som en balans mellan tekniker som handlar om tvång och tekniker som syftar till att låta individer hitta sig själva.²⁶ Mentality, eller mentalitet, är nyckelordet för att se balansen mellan de två komponenterna som bildar governmentality. Vi som bor i ett visst land kan tro att vi gör våra egna val, men dessa val grundar sig i det styre vi lever och hur staten vill att vi ska leva.²⁷ En annan viktig aspekt på makt som Foucault presenterar är att diskurser skapar kunskap och att kunskapen i sin tur skapar makt.²⁸

Makt och språk är något som Foucault diskuterar mycket. Framförallt hur språket är en diskurs för att vi ska kunna förstå varandra. Följande skriver John Storey, professor i kulturvetenskap, om Foucault och diskurser:

”The game of netball is also a discourse: to play baseball (regardless of individual talent), you must be familiar with the rules of netball; these both enable and constrain your performance. But they also constitute you as a netballplayer. In other words you are only a netball player if you play netball.”²⁹

Foucault menar, enligt Storey, att diskurser både hämmar och konstituerar olika funktioner i våra liv. Då diskurserna verkar vara det som formar samhället enligt Foucault är det också viktigt att få med vad han menar med vad en diskurs är och hur Foucault definierar diskurs. Detta har jag gjort genom Storey. Fortsatt skriver Storey hur Foucault beskriver diskursen som sociala handlingar som vi gör medvetet och omedvetet, och hur vi uppfattar oss själva är tack vare olika diskurser som där vi hämmar och konstituerar olika typer av beteende beroende på vilken situation vi befinner oss i.³⁰

Sociologen Mark Banks har sedan tagit begreppet governmentality och fortsatt med att förklara och diskutera detta utifrån kulturarbetarens plats i samhället och hur denna kan styras att utföra arbete. Kulturindustrin definieras av de som arbetar med kultur för att få fram varor. Varorna kan vara allt från filmer, teaterpjäser, musik och så vidare. Varorna ska skapa ett symboliskt värde

---

²⁵ J. Häkli, "Governmentality" i *International Encyclopedia of Human Geography*, Elsevier LTD, 2009, s 628.

²⁶ J. Häkli, "Governmentality" i *International Encyclopedia of Human Geography*, Elsevier LTD, 2009, s 629.

²⁷ Ibid, s 629.

²⁸ John Storey, *Cultural Theory And Popular Culture - An Introduction*, Femte upplagan, Pearson Education Limited, Edinburgh 2009, s 130.

²⁹ Ibid, s 129.

³⁰ Ibid, 2009, s 129.

för de som sedan konsumerar dessa.³¹ Jag vill utifrån denna idé diskutera kulturarbete utifrån det arbete som de ideella teaterföreningarna utför. Enligt Banks är det viktigt att förstå att olika länder styr på olika sätt, men att det inte bara handlar om att styra, utan även om att manipulera de egna begären hos invånarna. Denna manipulation sker inte genom att styra ovanifrån, utan skapa mening och kommunikation genom diskurser, men även genom att staten erbjuder institutioner där individerna kan arbeta med sig själva.³² I detta meningsskapande som kulturarbetaren står för kan vi också finna att både politikerna är beroende av kulturen och hur den skapar symboler för de olika politiska partierna.³³

Banks poängterar också att staten inte ses som en enhet som har all makt, utan att makten kan ses som olika enheter som bestämmer den sociala verkligheten som vi lever i. Han fortsätter sedan med att säga att makten inte styrs uppifrån utan att den cirkulerar i systemen som finns i samhället. Makt som begrepp har blivit ett brett begrepp som kan definieras på olika sätt.³⁴

Den kreativa sektorn är en sektor som behöver extra hjälp för att kunna fungera, och att ett partnerskap mellan stat och kulturarbetare är nödvändig där staten bidrar med den ekonomiska biten.³⁵ Johan Fornäs, professor i medie-och kommunikationsvetenskap, menar att kultur ska bidra med att skapa attraktiva miljöer för människor att vistas i.³⁶ Detta är en av de saker som jag och Hans-Gösta Hansson diskuterade under vår intervju och vad det är teaterföreningarna kan bidra med till orterna.³⁷

Kulturarbetaren är dock utsatt i denna relation då kulturarbetaren oftast arbetar för en låg ersättning. Som exempel tar Mark Banks upp modeskapare, webbdesigners och artister, bara för att nämna några som är utsatta. Dessa kulturarbetare jobbar över, hoppar över semesterdagar, får minimal lön och så vidare.³⁸ Jag vill jämföra detta med de teaterföreningar och dess medlemmar som jobbar ideellt och som inte får någon ersättning och som dessutom gör allt detta arbete på sin fritid för att andra människor ska kunna få ta del av kultur i den kommun, eller den ort som teaterföreningen finns i. Kulturarbetaren blir styrd, inte genom att de blir tvingade, utan genom

---

³¹ Mark Banks, *The Politics of Cultural Work*, Palgrave MacMillan, Basingstok 2007, s 2.

³² Ibid, s 42.

³³ Johan Fornäs, *Kultur*, Första upplagan Liber AB, Malmö 2012, s 87

³⁴ Mark Banks, *The Politics of Cultural Work*, Palgrave MacMillan, Basingstoke 2007, s 44.

³⁵ Ibid, s 50.

³⁶ Johan Fornäs, *Kultur*, Första upplagan Liber AB, Malmö 2012, s 95.

³⁷ Intervju med Hans-Gösta Hansson, 6 maj 2013.

³⁸ Mark Banks, *The Politics of Cultural Work*, Palgrave MacMillan, Basingstoke 2007, s 58.

diskurser som hänvisar till att hjälpa andra i det sociala livet. Dock handlar det framförallt om subjektet och hur det blir en individ genom att självförverkliga sig själv.³⁹

2.2.2 Tony Bennet om kulturpolitik

I relation till governmentality vill jag lyfta fram sociologen Tony Bennet och hans syn på kulturpolitik och dess utveckling. Bennet beskriver hur kultur kan användas som redskap för styrning av nationer. Han börjar sin text med att presentera en bild av det gamla Frankrike där kungen använde kultur för att visa sin makt både i det offentliga rummet men även i hovet.⁴⁰ Detta har sedan förändrats i och med revolutioner och utvecklingen av samhället. Symbolismen som det franska kungadömet stod för har flyttats över till medborgarna och det är invånare som nu symboliserar landet.⁴¹ Även om den kulturella symboliken av makt har förflyttats till invånarna kan staten med hjälp av kultur styra medborgarna med kultur och hur medborgarna lever sina liv.⁴² Å ena sidan, menar Bennet, är kulturen hos arbetarklassen en typ av kultur som har växt fram efter hur de lever sina liv. Å andra sidan har den elitistiska kultur som levt kvar efter historiens utveckling lett till att offentliga bibliotek, teater och konserthallar har utvecklats för att staten vill bilda folket.⁴³

Jag vill i och med detta också ta upp Johan Fornäs antropologiska kulturbegrepp. Fornäs beskriver hur Raymond Williams på femtiotalet myntade uttrycket ”A whole way of life” som direkt översatt blir ”ett helt sätt att leva”.⁴⁴ Fornäs beskriver framförallt hur det antropologiska kulturbegreppet syftar till att granska olika kulturers skillnader och hur vi delar upp kulturer i olika grupper.⁴⁵ Dock handlar det inte om att se skillnader i ett vi och de-perspektiv, utan om att hitta en kultur där vi människor kan hitta en gemenskap och där vi kan skapa mening med våra liv.⁴⁶ Detta är relevant då, som vi kan utläsa av Bennets teori om kulturpolitikens utveckling, kan se att hur vi lever våra liv och hur andra vill att vi ska leva våra liv bestäms av olika diskurser och mallar där vi på ett eller annat sätt ska passa in.

---

³⁹ Mark Banks, *The Politics of Cultural Work*, Palgrave MacMillan, Basingstoke 2007, s 64.

⁴⁰ Tony Bennet, *Culture Policy - Issues of Cultural an Governance* i *Culture, Society and Market - The Swedish Seminar held at Sigtuna January 24-25 2000*, red. Folke Snickars, Bo Heurling AB, 2001, s 15.

⁴¹ Ibid, s 16.

⁴² Ibid, s 17.

⁴³ Ibid, s 18.

⁴⁴ Johan Fornäs, *Kultur*, Första upplagan Liber AB, Malmö 2012, s 21.

⁴⁵ Ibid, s 22.

⁴⁶ Ibid, s 22.

3. Resultat

3.1 Arrangörstöd och subventioner

En subvention är ett statligt bidrag som syftar till att stödja produktion, eller konsumtion.⁴⁷ För att det ska bli tydligt i uppsatsen vad det är för subventioner jag kommer att fortsätta diskutera kommer jag nu att förklara vad arrangörstöd respektive subvention för skola och vård är för något.

Då jag vill hålla mig inom det geografiska området Skåne har jag tittat på vilka stöd för scenkonst som finns i Skåne. Arrangörstödet syftar till att vara ett medel för att subventionera offentliga föreställningar. Teaterföreningar och andra typer av kulturföreningar kan ansöka om arrangörstöd för att kunna köpa in föreställningar till aktuell ort. Subventioner för skola och förskola syftar till att låta skolor köpa in föreställningar för att visa scenkonst i skolan. Andra subventioner som finns är för dansfestivalen Salto. Det är de föreställningar som finns under festivalen som kan subventioneras. Även kultur i vården kan få subventioner.⁴⁸

3.2 Subventionsregler

Det finns regler och riktlinjer för subventionerna. Reglerna ser olika ut beroende på vad det är för föreställning och vem det är som ska få föreställningen subventionerad. För en mer ingående förståelse för de olika reglerna se bilaga 2. De här reglerna bestäms efter de mål som vi kan hitta i den regionala kulturplanen för Skåne.⁴⁹

3.3 Hur ser samarbetet ut mellan regionen, Riksteatern Skåne och dess teaterföreningar?

Jag ville få klarhet i hur arbetet såg ut mellan de olika grupperna för att också förstå vad de olika aktörerna gör för kulturlivet. Detta fick jag genom mina intervjuer. Gerlach klargjorde att det är Riksteatern Skåne som fungerar som en mellanhand för teaterföreningarna och att Riksteaterns Skåne ansöker om arrangörstöd för teaterföreningarnas räkning hos Region Skånes Kulturnämnd. Nämnden skickar detta förslag vidare till politikerna som sedan beslutar om en budget i december och utifrån denna får sedan Riksteatern Skåne en summa för subventioner för skola, arrangörstöd och kultur i vården som Riksteatern sedan ska dela upp bland de olika teaterföreningarna.⁵⁰ Eftersom att teaterföreningarna är mer eller mindre aktiva så blir också subventionerna olika fördelade (vilket kommer att förklaras tydligare i avsnittet med min intervju med en av

---

⁴⁷ *Nationalencyklopedin*, "Subvention", <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/subvention>, 2013-05-13.

⁴⁸ Region Skåne, http://www.skane.se/sv/Webbplatser/Kultur-Skane-samlingsnod/Kultur_Skane/Bidrag/Teatersubventioner_och_arrangorstod/, sidan uppdaterad 2013-03-18 av Cecilia Palmkvist, 2013-05-07.

⁴⁹ Intervju med Rosi Gerlach, 24 april 2013.

⁵⁰ Ibid.

teaterföreningarnas ordförande). Detta påverkar de föreningar som är aktiva och duktiga på att köpa in föreställningar då pengarna inte räcker till att subventionera de femtio av gaget som enligt reglerna är den egentliga procentsatsen som ska subventioneras. Istället blir cirka tjugo procent. Detta är något som nu håller på att diskuteras och hur reglerna skulle kunna ändras för att det ska bli fördelaktigt för alla teaterföreningar.⁵¹

3.4 Intervjuer

Nedan följer korta sammanfattningar av de två intervjuer som jag har gjort. Jag presenterar här det jag och mina intervjupersoner pratade om i stort.

3.4.1 Sammanfattad intervju med Rosi Gerlach

Rosi Gerlach, teaterutvecklare på Kultur Skåne, berättar för mig om varför subventionerna finns.

Denna fråga har varit viktig för mig då detta är grunden till uppsatsen. Subventionernas huvudsakliga syfte är att vara ett stöd för de teaterföreningar som finns i Skåne att kunna ha råd att köpa in föreställningar. Hon menar också att grunden för subventionerna finns i kulturplanen för regionen och att det är målen i kulturplanen som Kultur Skåne arbetar efter när subventionerna bestäms. I kulturplanen står det att alla ska kunna få ta del av kultur på ett eller annat sätt menar Gerlach. Därför hjälper också subventionerna teaterföreningarna att kunna förmedla scenkonst till orter där det annars inte visats. I relation till detta berättar Gerlach att subventionerna finns för att fler föreställningar ska kunna visas. Detta ger scenkonstnärer möjlighet att komma ut och visa sina föreställningar och att det i sig skulle kunna gynna scenkonsten. Detta är dock inte subventionernas huvudsakliga syfte.⁵² Jag vill även poängtera att jag ställde en fråga om huruvida subventionssystemet kan gynna scenkonsten (se bilaga 1). Detta är viktigt för mig att poängtera då jag i efterhand förstått att subventionssystemet finns framförallt för publikens skull och att jag även kände att frågan var ledande.

Utöver detta berättade Gerlach också för mig hur man fördelar subventionerna och hur arbetet ser ut mellan Riksteatern Skåne och dess teaterföreningar. Riksteatern Skåne skickar in ett förslag till Region Skånes kulturnämnd på hur mycket pengar deras teaterföreningar behöver för att kunna köpa in de föreställningar de vill visa på orterna. Sedan skickas detta förslag vidare till

---

⁵¹ Intervju med Hans-Gösta Hansson, 6 maj 2013.

⁵² Intervju med Rosi Gerlach, 24 april 2013.

politikerna som sedan fattar beslut om en budget i december där Riksteatern Skåne får en summa pengar för skolsubventioner, kultur i vården och arrangörsstöd att sedan fördela.⁵³

3.4.2 Sammanfattad intervju med Hans-Gösta Hansson

Hans-Gösta Hansson har varit aktiv i Osby teaterföreningen sedan 1982 och sitter även med i Riksteaterns nationella styrelse och har varit aktiv i frågorna om subventionerna. Han menar att systemet som det ser ut nu är orättvist då pengarna ska räcka till att subventionera femtio procent av den beställda föreställningens gagekostnad, men att pengarna endast räcker till att subventionera tjugo procent. Detta beror på att vissa teaterföreningar beställer in mer föreställningar än andra och att det finns en pott som ska räcka till alla föreningar. Som förslag vill Hansson att subventionerna ska ligga på trettio eller tjugofem procent för alla.⁵⁴

Hansson fortsätter med att berätta varför subventionerna finns. Det handlar om att ge publiken möjlighet att få möta en scen. Han har räknat på vad en biljett till en icke-subventionerad föreställning skulle ha kostat. Priset skulle i så fall ligga på tusen kronor per biljett, vilket det kostar i London eller New York. England och USA har inte ett subventionssystem för scenkonst och därför blir priserna högre.⁵⁵

För Hansson är det publiken som teaterföreningen jobbar för. De jobbar ideellt med att befolkningen på orten ska kunna få ta del av kultur och skapa ett utbud för att det ska finnas något att göra på orten. Utan subventionerna skulle detta inte vara möjligt. Det är för publiken som subventionerna finns. Hansson menar dock att det finns en idé om att subventionerna ska skapa jobb till kulturarbetare. Denna syn på subventionerna vill Hansson ska ändras och låta det blir mer inriktat på arrangörerna och vad de gör för orten. Kulturen ska skapa liv åt orten. Det är viktigt att uppmärksamma vad det är arrangörerna kan göra för orten och hur viktiga de är. Subventionerna finns inte för att gynna scenkonsten, utan för att gynna publiken. Det är publiken som tjänar på subventionerna då de med hjälp av dessa kan erbjudas scenkonst, men även ha råd att gå på en föreställning.⁵⁶

---

⁵³ Intervju med Rosi Gerlach, 24 april 2013.

⁵⁴ Intervju med Hans-Gösta Hansson, 6 maj 2013.

⁵⁵ Ibid.

⁵⁶ Ibid.

3.5 Tid för kultur och Region Skånes kulturplan

Jenny Johannisson beskriver hur det är kulturarbetarens arbetsvillkor och skapandeprocess är det ska spridas till folket, det handlar om att demokratisera kulturen så att alla får ta del av konstnärernas skapande.⁵⁷ Detta är relevant när jag nu i korthet presenterar den nationella kulturpropositionen och Region Skånes kulturplan.

Kulturpropositionen *Tid för kultur* utkom 2009 efter att regeringen gjort en ny kulturutredning. Syftet var att förnya de mål som satts först 1974 och sedan 1996, detta för att målen, i vissa fall, ansågs vara föråldrade. Målen ska spegla dagens och framtidens samhälle vilket de gamla målen till viss del inte gjorde.⁵⁸ Vid mitt samtal berättade Rosi Gerlach för mig att subventionerna fanns för att kulturen ska vara mer tillgänglig för alla, och att detta är ett av de mål som går att hitta i kulturpropositionen från 2009.⁵⁹ Kulturpropositionen är tydlig med att alla ska kunna få ta del av kulturlivet. Det ska inte spela någon roll var i landet man bor eller vad man har för bakgrund. Alla har rätt att få ta del av kulturlivet.⁶⁰ I propositionen står det också tydligt om vikten av att få barn och unga att delta i kulturlivet genom att se och höra, men även få chansen att delta och att lära sig.⁶¹ Subventionernas syfte blir i och med detta tydligt. Det är ett medel för att få ut kultur till orter dit den kanske inte hade nått utan subventionen.

Jag vill sätta Region Skånes kulturplan i relation till den nationella då jag utgår från regionens arbete med kultur och subventioner. Planen är utvecklad efter kulturlivet i Skåne och dess kommuner och planens huvudsakliga syfte är att utveckla regionen till en stark kulturregion.⁶² I planen presenteras också de nationella kulturpolitiska målen.⁶³

Region Skåne har en kulturnämnd som fungerar som en facknämnd som arbetar med kulturpolitiska frågor under regionfullmäktige. Kulturnämnden stödjer kulturaktörer genom verksamhetsbidrag och utvecklingsbidrag, medan kulturförvaltningen arbetar med utveckling av

---

⁵⁷ Jenny Johannisson, *Det lokala möter världen - Kulturpolitiskt förändringsarbete i 1990-talets Göteborg*, Publiceringsföreningen VALFRID, Göteborg, 2006, s 47.

⁵⁸ *Tid för kultur-Prop. 2009/10:3*, <http://www.regeringen.se/sb/d/11704/a/132104>, publicerad: 29 september 2009, s 27.

⁵⁹ Intervju med Rosi Gerlach, 24 april 2013.

⁶⁰ *Tid för kultur - Prop. 2009/10:3*, <http://www.regeringen.se/sb/d/11704/a/132104>, publicerad: 29 september 2009, s 29.

⁶¹ *Ibid*, s 31.

⁶² Kulturnämnden, *Regional Kulturplan för Skåne 2013-2015*, s 6.

⁶³ *Ibid*, s 6.

kulturområdet i regionen. Kulturförvaltningen handlägger också statliga och regionala medel till kommuner, kulturinstitutioner och det fria kulturlivet.⁶⁴

Ökad tillgänglighet och satsningar för ett bättre kulturliv för barn och unga är två exempel på prioriterade områden som regionen vill satsa på.⁶⁵ När det kommer till scenkonst så presenteras det nya samarbetet mellan Riksteatern Skåne, Teatercentrum södra regionen och Danscentrum Syd, där Riksteatern Skånes roll är att sprida scenkonst ut till regionen allas hörn.⁶⁶

3.6 Presentation av förundersökning för Resurscentrums sammanslagning

2008 beslutade Region Skåne att låta upprätta ett resurscentrum för den fria scenkonsten. Detta för att de ekonomiska resurserna för scenkonsten skulle kunna användas på ett bättre sätt. Hösten 2012 flyttade Riksteatern Skåne, Danscentrum syd och Teatercentrum södra in i Kulturhuset Mazzetti i Malmö och bildade därmed ett resurscentrum.⁶⁷ I den regionala kulturplanen för 2010-2012 kan vi också utläsa att resurscentrumet ska generera nya samarbeten mellan de olika aktörerna som bildar det nya resurscentrumet.⁶⁸ Vid denna sammanslagning gjorde man också en förundersökning. I förundersökningen kan vi läsa de olika aktörernas åsikter om sammanslagningen, men även om deras förhoppningar om vad samarbetet ska leda till. Till exempel hoppas Danscentrum på att samarbetet med Riksteatern Skåne ska leda till en närmare publikkontakt och att de tillsammans ska kunna utveckla en plan för hur Danscentrum ska arbeta med publikutveckling.⁶⁹

I förundersökningen har inte bara de tre aktörerna tillfrågats att delta utan även kommunerna runt om i Skåne har fått tycka till om det nya resurscentrumet. I förundersökningen framgår det att kommunerna tycker att subventionssystemet är krångligt och att ett nytt enklare system önskas.⁷⁰ Exempel på detta är att det önskas att subventionerna blir lika oavsett om det gäller musik, teater

---

⁶⁴ Ibid, s 25.

⁶⁵ Kulturnämnden, *Regional Kulturplan för Skåne 2013-2015*, s 7.

⁶⁶ Ibid, s 9.

⁶⁷ Ulrika Lind, *Förstudie inför ett framtida resurscentrum för scenkonst i Skåne - Produktionsledets roll och behov inklusive Förstudier inför resurscentrum - sammanfattande analys och förslag (förstudierna Breddat arrangörskap och Produktionsledets roll och behov*, Beställare: Kultur Skåne med finansiering av Region Skånes Kulturnämnd, Januari 2012, s 4.

⁶⁸ Kulturnämnden, *Regional Kulturplan för Skåne 2011-2012*, reviderad 2011-10-27, s 25.

⁶⁹ Ulrika Lind, *Förstudie inför ett framtida resurscentrum för scenkonst i Skåne - Produktionsledets roll och behov inklusive Förstudier inför resurscentrum - sammanfattande analys och förslag (förstudierna Breddat arrangörskap och Produktionsledets roll och behov*, Beställare: Kultur Skåne med finansiering av Region Skånes Kulturnämnd, Januari 2012, s 22.

⁷⁰ Ibid, s 40.

och dans då kommunerna idag uppfattar att det är tre olika system.⁷¹ Vidare har det framkommit att subventionerna synliggörs olika beroende på vilken konstform och vilken förmedlare vi pratar om.⁷² Det blir i förundersökningen tydligt att subventionssystemet bör ses över då reglerna är svåra att tolka och att följa.

4. Diskussion av resultatet

Jag kommer nu att med hjälp av mitt resultat, min teori och metod svara på frågorna som jag ställde mig i början av uppsatsen. I detta avsnitt kommer jag att diskutera vem som har rätt till kultur och varför subventionerna finns.

4.1 Hur kan subventionskriterierna och reglerna bli bättre?

Vid mitt möte med Hansson kom vi direkt in på hur subventionssystemet upplevts orättvist. Han förklarade att andelen medel för subventioner i slutändan blev avsevärt mycket mindre än vad vissa föreningar räknar med. Detta för att föreningarna beställer olika mycket och de som beställer mycket därför får en mindre summa.⁷³ Jag har också fått läsa en förundersökning där det kommer fram att kommunerna i Skåne anser att subventionssystemet upplevs krångligt i och med att det finns olika regler för olika typer av scenkonst, men även olika aktörer som ser på subventionerna på olika sätt. Jag har även läst i *Ursprungsglöd och värmedöd - Om de nationella kulturpolitiska målen i den lokala kulturpolitiken* att även den gamla kulturpropositionen från 1996 skapat en del frågor huruvida de nationella målen är något som kommunerna kan jobba efter.⁷⁴ Det har med andra ord funnits ett missnöje med nationellt styrda kulturpolitiska mål sedan tidigare. Det känns viktigt att påpeka då målen som regionen har är utsatta efter de nationella målen.

Vidare menade Hansson att för att få ett mer rättvist system skulle alla ha samma procentsats subventionerade då man nu inte möter den utlovade procentsatsen för de som beställer mer. Utöver detta skulle en annan lösning som också är på gång vara att låta alla typer av scenkonst ha samma system för att det då ska bli enklare att hantera subventionerna. Det här är baserat på vad som kan läsas i förundersökningen angående ihopslagningen för ett resurscentrum. Det finns ett behov av

---

⁷¹ Ibid, s 42.

⁷² Ulrika Lind, *Förstudie inför ett framtida resurscentrum för scenkonst i Skåne - Produktionsledets roll och behov inklusive Förstudier inför resurscentrum - sammanfattande analys och förslag (förstudierna Breddat arrangörskap och Produktionsledets roll och behov*, Beställare: Kultur Skåne med finansiering av Region Skånes Kulturnämnd, Januari 2012, 61.

⁷³ Intervju med Hans-Gösta Hansson, 6 maj 2013.

⁷⁴ Dimitrios Iordanoglou, *Ursprungsglöd och värmedöd - Om de nationella kulturpolitiska målen i den lokala kulturpolitiken*, Ordförrådet, Stockholm 2005, s 17.

förändring och detta är också på gång vilket jag kan utläsa av mina intervjuer med Gerlach och Hansson. Det pågår en dialog om vad man kan tänkas förändra och hur.⁷⁵ De förslag som jag har tagit upp på förändring är det jag har kunnat utläsa av mina intervjuer, men även vad jag har läst i förundersökningen.

4.2 Varför finns subventioner?

Som jag har kunnat utläsa genom mina intervjuer finns subventionerna framförallt för att alla människor ska kunna få se scenkonst. Med hjälp av subventionerna kan biljettpriser hållas nere hos de olika teaterföreningarna. Tanken med subventioner låter som en bra idé, eller snarare det är en bra idé. Genom det här stödet kan teaterföreningarna skapa ett kulturliv på orterna som annars inte hade funnits. Hansson och jag pratade mycket om hur det skulle sett ut utan subventionerna, men eftersom detta stöd funnits länge är det svårt att föreställa sig. Som jag har förstått det skulle en teaterbiljett bli avsevärt mycket dyrare om subventionerna inte fanns. Allas rätt till kultur blir i detta avseende relevant då subventionerna för scenkonst möjliggör att de som annars inte hade haft råd att gå nu kan få göra det till ett rimligt pris.

Som jag presenterat tidigare så diskuterar Benett hur regeringar har använt kultur för att styra människor och hur det har utvecklats från att en överklass har visat sin makt genom att låta kultur vara till för en liten skara människor. Sedan har detta luckrats upp och blivit något som alla ska få ta del av, i alla fall i exemplet Sverige. Känslan om att förkovra människan med nyttigheter såsom kultur känns som ett sätt från staten att låta oss bli bildade genom att ge oss möjligheter som att kunna få se scenkonst till ett överkomligt pris.

I teaterföreningarnas ögon verkar syftet vara ett annat. Det handlar framförallt om att skapa liv på orterna. Fornäs skriver om hur vi definierar oss genom olika grupper i samhället och att genom hur vi definierar grupperna kan vi människor känna gemenskap genom att titta på hur vi lever våra liv. Vad teaterföreningarna vill göra med sitt arbete är att förgylla livet på orterna och se till att det finns något att göra och ta del av på sin fritid. Det här skulle inte vara möjligt om det inte hade varit för subventionerna. Vad jag fick reda på genom min intervju med Hansson var att teaterföreningarna jobbar ideellt och att deras arbete inte varit möjligt om det inte varit för de bidrag de får från kommunen eller arrangörstödet som de kan få genom regionen. De arbetar ideellt för att bidra med liv till orten, till att göra orten mer attraktiv. För att återkoppla till Fornäs så är konsumerandet av kultur en stor del av att skapa det hela livet på en ort, och att skapa en identitet för själva orten. Vidare vill jag också med detta tillägga att detta är mycket aktuellt överhuvudtaget.

---

⁷⁵ Intervju med Hans-Gösta Hansson, 6 maj 2013.

Det är nu mycket viktigt hur man profilerar sig genom kultur i kommuner, regioner och själva landet Sverige. Det läggs fram planer för hur man kan göra till exempel regioner mer attraktiva att flytta till, att arbeta i och dessutom locka turister genom kultur.⁷⁶

Som Banks skriver skapar kultur symboler, inte bara för oss människor, utan även för samhället i stort. I detta avseende är också subventionerna viktiga för själva samhället på så sätt att det finns möjlighet att skapa ett gott rykte om orten i fråga genom satsningar på kultur, och i detta fall scenkonst. En ort där människor får möjlighet att göra något på sin fritid kan skapa en god bild av orten och då även locka mer människor till orten. Även detta pratade jag och Hansson om under vår intervju. Storstäderna har redan starka institutioner som bidrar till ett kulturliv, men på de mindre finns inte samma möjligheter.⁷⁷ Som Sven Nilsson skriver så består kulturlivet i regionerna utav den kultur som erbjuds på rimligt avstånd från hemmet.⁷⁸

Även i detta är det viktigt att ta upp att subventionerna påverkar priset på scenkonstföreställningarna. Om inte subventionssystemet funnits hade priset stigit avsevärt, i alla fall är det så Hansson har förklarat det för mig. I detta avseende blir subventionernas existens mycket relevant. Jag vill även plocka upp regionens kulturplan och se till hur väl priset på biljetten och målen i planen uppfylls genom subventionerna. Det är dock svårt att föreställa sig hur spridningen av scenkonst på orterna skulle sett ut om det inte vore för subventionerna. Troligtvis hade scenkonst gått att se inne i storstäderna där det finns tillgång till ett kulturliv. Som Nilsson beskriver i sin bok så finns det ett utbud i de större städerna, men även att ta del av kulturen görs på orten där människan bor. Jag vill med detta säga att om subventionerna inte funnits hade vi kanske gått tillbaka till ett samhälle där scenkonst hade varit ett privilegium, likt det gamla Frankrike som Benett har som exempel. Då visade kultur på kungens makt och var till för de som hade pengar.

Som jag sedan tidigare skrivit menar Foucault att diskurser genererar kunskap och att kunskap är makt. Politiker verkar vara medvetna om att skapa diskurser genom kultur, ramar för hur vi ska tänka och vara. Om diskurserna genererar kunskap som i sin tur skapar makt så förskjuts också makten till oss invånare. Det är vi som genom val bestämmer vem som ska ha den absoluta makten över lagar och regler. Vi gör också val genom den kunskap som vi besitter. Det gäller inte bara i regeringen, men även i kommuner och landsting. Med detta vill jag vi genom kultur får

---

⁷⁶ Tobias Nielsén, *Kulturens ekonomi och näringar - drivkrafter och konsekvenser för kulturpolitiken i KulturSverige 2009: Problemanalys och statistik*, red. Svante Backman och Sten Månsson, Swedish Cultural Policy Research Observatory, Linköping 2008, s 91.

⁷⁷ Sven Nilsson, *Kulturens nya vägar-Kultur, kulturpolitik, och kulturutveckling i Sverige*, Polyvalent AB, Malmö 2003, s 282.

⁷⁸ Ibid, s 276 .

chansen att få ny kunskap och nya insikter som gör att vi kan utveckla åsikter för hur vi vill ha det i vårt samhälle. Diskurser och kultur går hand i hand på så sätt att kultur hjälper oss att förstå världen och hur den fungerar, och därmed skapar kultur diskurser, detta genom att låta oss skapa en bild av oss själva där vi agerar efter vad vi vet.

Jag kan med detta konstatera att det finns ett system som tillhandahåller medel till teaterföreningar att kunna erbjuda scenkonst på orter där det under andra omständigheter inte skulle funnits scenkonst alls. Subventionerna finns för att sprida ut en bra scenkonst till orterna och genom detta skapa ett mer demokratiskt samhälle där alla har lika stor chans till att få uppleva scenkonst. Scenkonsten skapar också diskurser, diskurser om vad scenkonst är och vad den säger oss, men även om huruvida vi är människor som upplever scenkonst eller inte och hur vi i så fall betar oss på en föreställning. Subventionerna finns därför för att vi ska kunna sprida scenkonst och skapa diskurser för hur vi uppfattar oss själva och samhället vi lever i.

4.3 Subventionssystemet som en diskurs

Jag vill även i relation till ovanstående stycke diskutera subventionssystemet som en diskurs.

Subventioner är i sig ett system som skapar något för teaterföreningar, Kultur Skåne och Riksteatern att förhålla sig efter, detta kan vi se som en form av diskurs då det i enlighet med Foucaults idé om diskurs skapar en verklighet för en grupp människor att arbeta efter, men det definierar även vad dessa organisationer arbetar med. Utöver detta skapar diskursen också en identitet till en ort där vi kan känna igen oss och uttrycka oss i.

Diskursen skapas också i samhället genom subventionerna. Detta kan vi se genom att det finns en diskurs för hur vi uppträder när vi befinner oss på en föreställning och vem vi är där. Till exempel måste en teaterbesökare uppträda på ett visst sätt när de går på teater, vilket hämmar denna, vi kan inte uppföra oss hur som helst. Vi sitter tysta i salongen och stänger av våra mobiler för att inte störa skådespelarna på scen, men vi måste också gå på teatern för att kunna definiera oss som teaterbesökare.

4.4 Rätten till kultur

Som jag har klargjort i avsnittet om kulturpropositionen och den regionala kulturplanen finns det en ambition om att kulturen ska vara för alla. Som jag tidigare har presenterat myntade Foucault begreppet governmentality som beskriver hur makt kan ses som styrning genom olika tekniker där framförallt värderingar är det som styr samhället. Styrande krafter lägger ut verktyg för att vi ska känna oss trygga och samtidigt låta oss utveckla oss själva. Genom att låta befolkningen känna att de utvecklas kan även landet utvecklas.

Som jag beskrivit tidigare skriver Banks utifrån en kulturarbetares vardag och hur arbetsvillkoren kan se ut för den som arbetar i kulturindustrin. Det är ett tufft arbete som kräver att arbetaren jobbar mycket för lite ersättning. I teaterföreningarnas fall arbetar de inblandade mycket för ingen ersättning. Hansson menar att det de gör på orten är bra för samhällsnyttan då det bidrar till liv och rörelse och låter människorna ta del av något som annars kanske inte hade hänt utan de samlade krafterna från en ideell förening. I detta perspektiv vill jag även ta upp det faktum att när jag ställde frågan om subventionerna även kunde gynna scenkonsten svarade Gerlach att så är fallet. Subventionerna skapar en möjlighet för teaterföreningar att köpa in föreställningar och på så sätt skapas också jobb för scenkonstutövarna. Fortsatt hävdar jag inte att detta är subventionernas huvudsakliga syfte, men jag vill ändå poängtera att subventionerna kan verka på andra sätt än för endast publiken. Detta framförallt då jag i början funderade mycket över varför subventionerna fanns och ville veta om det var något i detta bidrag som gynnade scenkonsten. Subventionernas syfte blir därmed tvådelat, men det är för publiken som subventionerna finns. När jag kopplar ihop detta med governmentality och hur vi styrs genom att bygga upp diskurser för hur vi som människor ska vara finns det ändå en koppling mellan publiken och scenkonstutövarna. Scenkonstutövarna är på ett sätt ett av de verktyg som skapar diskurser för samhället som vi lever i genom att låta de vara verksamma och därmed skapa ett kulturliv som annars kanske inte hade funnits. Governmentality handlar om att tillhandahålla verktyg för kulturarbetaren, men även för människorna som bor och verkar på ett ställe. Verktygen ska hjälpa oss att veta vad vi står för, men även hjälpa oss att förstå hur vi ska bete oss, hur vi ska vara och vad det finns för regler att följa.

För att de ideella teaterföreningarna ska få utföra det värdefulla arbete som de gör behöver de hjälp, denna hjälp är bland annat subventionerna. Med den här hjälpen kan föreningarna se till att fler kan få ta del av kulturen och på sätt också se till att målen i de kulturpolitiska agendorna följs.

I grunden för de kulturpolitiska agendorna finns det ett ideal att utläsa om att alla ska få vara med i kulturens värld. Vi skulle kunna se subventionerna som ett instrument att låta scenkonsten få verka på fler ställen än vad den annars skulle gjort. Dock verkar det vara så, om jag har tolkat Hansson rätt, att reglerna kan upplevas som orättvisa då de är beroende av hur mycket föreningarna beställer och hur aktiva de är. Han vill se att detta förändras så att alla föreningar får samma summa subventionerad utifrån den gemensamma pott som finns tillgänglig alla föreningar som är knutna till Riksteatern Skåne.

Jag vill åter igen hänvisa till Banks och governmentality. I Sverige finns det en idé om att alla ska ha rätt till kultur. Vi kan fundera på varför. Vad som är viktigt att förstå är att i sann governmentality-anda tillhandahåller våra styrande politiker medel för att låta oss bli ett med det

våra intressen. På så sätt kan också staten med hjälp av olika institutioner låta oss tro att vi väljer hur vi ska vara, och hur vi ska bete oss. Kultur, och i detta fall scenkonst, är ett sådant verktyg. Bennet menar att genom kultur kan staten hålla människorna i schack. Det finns andra sätt att styra än att bara styra med järnhand och regler. Genom att låta människor få mer mening i sina liv bör även människor vara nöjda och därför inte agera utanför vad som anses vara socialt accepterat (vilket också kulturen ska hjälpa oss att förstå vad som är socialt accepterat eller inte).

Jag vill återgå till att diskutera den regionala kulturplanen och de prioriterade områdena som jag fann relevanta för min uppsats: ökad tillgänglighet, ökat deltagande och satsningar för ett bättre kulturliv för barn och unga. Subventionerna kan ses som ett verktyg för att utveckla de här områdena, men hur viktigt är det här verktyget för spridningen av scenkonst? Från en statlig nivå har man varit osäker på att regionernas arbete verkligen gynnar scenkonsten och från statlig nivå menar man att om regionerna får utökat inflytande skulle detta hämma kulturarbetarnas sektor. Dock har det inte blivit så utan snarare tvärtom.⁷⁹ Med detta kan vi egentligen utläsa att det regionala arbetet leder till en spridning av scenkonsten. Vi kan koppla ihop detta med som Nilsson skriver om vår kulturkonsumtion. Som jag tidigare nämnt menar han att kulturkonsumtionen sker nära hemmet. Med detta vill jag hävda att spridningen av scenkonst till själva orterna är demokratisk och att subventionerna för scenkonst också är ett verktyg som fungerar för spridningen. Det är spridningen som gör kulturen demokratisk, kulturen ska spridas till allt och alla.

Vidare kan vi också diskutera några av de förväntningar som kulturpolitiken har på sig. Framförallt de förväntningar som handlar om att kultur lockar människor och skapar identitet.⁸⁰ Jag har diskuterat mycket om hur scenkonsten sprids och på det sättet skapar en identitet åt en ort. Mycket av detta handlar om att det skapas aktivitet utanför hemmet och arbetet på orten. Finns det inget att göra på fritiden blir det lätt ett bortfall av befolkning på orten. Det här var något som jag och Hansson diskuterade mycket vid vårt möte. Genom att kunna erbjuda scenkonst till befolkningen på orten, skapar man dessutom fritidsaktiviteter som gör att det händer något på orten. Här ser vi tydligt en av de förväntningar som finns på subventionerna och hur de ska hjälpa teaterföreningarna att jobba vidare med det de gör.

Jag vill även konstatera att Foucault någonstans delvis har rätt i att makt och styrning kan uttrycka sig på olika sätt, men att det handlar om hur man vill att befolkningen ska uppfatta hur fria

---

⁷⁹ Ants Viirman och Jenny Johannisson, *Vem har makten över kulturpolitiken i KulturSverige 2009: Problemanalys och statistik*, red. Svante Backman och Sten Månsson, Swedish Cultural Policy Research Observatory, Linköping 2008, s 18.

⁸⁰ Tobias Nielsén, *Kulturens ekonomi och näringar - drivkrafter och konsekvenser för kulturpolitiken i KulturSverige 2009: Problemanalys och statistik*, red. Svante Backman och Sten Månsson, Swedish Cultural Policy Research Observatory, Linköping 2008, s 93.

de är i att välja själv. Det finns alternativ i vårt samhälle som gör att vi lätt kan tro att vi bestämmer över oss själva, men samtidigt menar Foucault och sedan Banks att det handlar om hur man för en dialog med sin befolkning. Kanske handlar subventionernas vara eller ickevara om hur mycket man låter sin befolkning tro att det finns scenkonst att tillgå som aktivitet. Jag har funderat på hur många gånger vi vanliga dödliga ens reflekterar över arbetet bakom det faktum att det finns scenkonst att tillgå på mindre orter och inte bara i de stora städerna, eller att våra barn kan få komma i kontakt med scenkonst genom skolan. Dock sker detta mycket enligt eget engagemang hos enskilda individer i skolan och i de olika teaterföreningarna. I Hanssons teaterförening finns det ett engagemang och ett samarbete mellan föreningen och skolan.⁸¹ Det ligger därför ett ansvar hos både teaterföreningarna och till exempel skolorna att se till att scenkonsten får komma ut och visa sig på de olika orterna (detta gäller även andra institutioner som kan utnyttja subventionssystemen, men efter som mitt fokus framförallt ligger på teaterföreningarna vill jag inte gå närmare in på dessa). Ansvaret för att sprida kulturen är därmed också delat, i detta fall är de som delar på ansvaret Region Skåne, Riksteatern Skåne (och Resurscentrum), teaterföreningarna och skolorna.

5. Slutsats

Vad jag kan dra för slutsats av detta arbete är att subventioner för scenkonst är nödvändiga för att sprida kultur i Skåne. Detta för att subventionerna för scenkonst möjliggör att teaterföreningar, skolor och vården kan köpa in föreställningar till ett subventionerat pris. I och med detta kan man även sänka biljettpriserna så att fler kan ha råd att se scenkonst.

Jag kan även konstatera att den viktigaste anledningen till att subventionerna för scenkonsten finns är själva spridningen. Det handlar om att erbjuda något som annars inte skulle existerat på mindre orter. Därför är det också viktigt att inte tappa fokus från publiken. Det är för dessa subventionerna finns. Jag vill även nämna att arrangörerna är viktiga för att sprida scenkonsten och att de är har en stor roll i att sprida scenkonsten. Hade inte arrangörerna funnits och bidragit med det ideella arbetet hade subventionssystemet för scenkonst sett annorlunda ut.

Jag har diskuterat om subventionerna kan ses som ett verktyg för styrning, men jag vill snarare hävda att det är ett verktyg för att skapa ett mer demokratiskt samhälle där vi alla kan få se bra scenkonst oavsett var vi bor.

Verktyget står för ett demokratiskt ideal som genomsyrar både nationella och de regionala målen genom att verka för att låta arrangörer arbeta för att skapa en demokratisk spridning för scenkonsten.

---

⁸¹ Intervju med Hans-Gösta Hansson, 6 maj 2013.

6. Sammanfattning

Jag har med denna uppsats haft som syfte att undersöka huruvida subventionerna är ett verktyg för att uppnå de demokratiska ideal som går att utläsa i den nationella kulturpropositionen *Tid för kultur* och i den regionala kulturplanen för Skåne. I början av denna uppsats skrev jag tre frågeställningar som jag genom uppsatsen har svarat på:

- Hur ser förhållandet mellan regional verksamhet och nationella mål ut?
- Hur fungerar subventionerna för scenkonst?
- Hur motiveras scenkonstsubventionerna utifrån politiska beslut?

Detta har jag gjort genom att intervjua två stycken personer som jobbar och har kontakt med subventioner på olika sätt. Detta har gett mig olika perspektiv på hur man kan arbeta med subventioner där den ena personen jobbar med att bestämma om subventionerna och den andra arbetar efter de regler som bestämts. Genom mina intervjuer har jag fått reda på varför subventionerna finns och hur de sen fördelas. Subventionerna finns för att det finns en idé om att kultur ska vara för alla och subventionerna för scenkonst är ett sätt att göra detta på. Subventionerna fördelas bland de olika teaterföreningarna och tanken är att föreställningar som är subventionsberättigade ska subventioneras med femtio procent. Eftersom de olika föreningarna jobbar olika får inte alla föreningar samma procentsats subventionerade.

I samband med detta har jag också diskuterat vad det finns för problem med de nuvarande reglerna, till exempel upplevs som de krångliga och därför svåra att jobba efter. Det finns olika regler för olika typer av kultur, även inom scenkonsten. Dessutom är det ett problem att subventionerna inte delas ut på ett sätt som det ska göras. Detta verkar framförallt vara ett ekonomiskt problem där den pott som delas ut inte räcker till att subventionera de som vill ha flera föreställningar subventionerade.

Vidare har jag diskuterat hur vi kan tänka oss att subventionerna är en del av styrning från högre instans ska hjälpa oss att hitta gemenskap hur kultur skapar symboler och hur makt inte bara är att styra med en hårdhandske. Snarare tillhandahåller man med hjälp verktyg för att skapa ett liv där alla ska få vara med och bestämma och få ta del av den goda scenkonsten. Detta har jag gjort utifrån att sätta subventionssystemet i relation till Foucaults begrepp *governmentality*. Jag har också diskuterat hur synen på vad makt är har förändrats över tiden och hur kultur har stått i centrum för att vara ett verktyg för att visa makthavares status till att vara något som alla får ta del utav. Här är subventionerna för scenkonst relevanta då dessa gör det möjligt till att sprida scenkonsten ut på orter i Skåne där den annars inte skulle få verka.

I början av detta arbete trodde jag att subventionerna först och främst var ett medel för att skapa jobb­möjligheter för scenkonstnärer, men så är inte fallet. Fokus för subventionerna är publiken och att ge publiken möjlighet att uppleva olika typer av scenkonst i eller nära deras hemort till ett rimligt pris. Utan subventionerna hade scenkonsten varit ett privilegium i storstaden till ett högre pris. Dock kan vi inte bortse från att subventionerna kan skapa fler arbets­möjligheter för scenkonstnärer, men det är inte det huvudsakliga syftet.

Jag vill också poängtera att jag i början av uppsatsen presenterade en metod som jag kallade för informella samtal, detta för att jag inte presenterat något resultat av denna metod. Då jag fann att jag hade fått mycket information om ämnet redan när jag satte mig på min gamla praktikplats för att skriva behövde jag inte utnyttja denna metod. Däremot var det viktigt för mig att presentera metoden ifall att den skulle komma till användning och dessutom se hur jag rent teoretiskt kunde utnyttja det faktum att jag fick en arbetsplats hos Riksteatern Skåne.

7. Framtida forskning

Efter mitt arbete med min uppsats kan jag konstatera att jag har fått mer förståelse för subventionernas vara eller icke vara. Däremot har jag inte gått in på hur det ser ut rent ekonomiskt vilket kan vara ett sätt att ta sig an ämnet i framtiden. Det ekonomiska är en stor del av själva subventionerna då det är pengar som ska fördelas. Om vi ser subventionerna som ett verktyg för spridningen av scenkonst, och i en större skala en spridning av kultur, bör vi se över den ekonomiska biten för att få ytterligare förståelse för hur fördelningen ser ut för de olika föreningarna. Vad väljer de att visa för föreställningar? Vilka typer av föreställningar är populärast? I relation till detta hade det varit intressant att undersöka hur den fortsatta diskussionen om huruvida subventionssystemet förändras över tiden. Att studera kulturpolitiken och dess verkningar är ett område som är intressant då kultur är en så pass stor del av vårt samhälle. Det är intressant att se visioner och mål och sedan se hur man arbetar med att uppfylla mål och visioner. I detta är det också intressant att fortsätta titta på hur kultur påverkar samhället. Kan vi genom subventionerade föreställningar skapa en identitet för en ort? Några av de frågor jag har tagit upp här skulle kunna vara något som man skulle kunna tänkas sig att studera vidare.

Då jag finner att kultur på ett eller annat sätt är en stor del av våra liv, oavsett om vi diskuterar olika former av kultur, är det mer än ofta aktuellt att forska kring frågor som rör kulturpolitik. Vidare kan vi diskutera hur kulturpolitiken utvecklas och hur den fungerar genom olika regleringar, men också hur de som jobbar efter reglerna arbetar med det som bestäms

ovanifrån. Jag vill också lyfta fram frågan om hur de som inte arbetar med reglerna, utan publiken upplever kulturpolitiken, eller om de upplever den överhuvudtaget?

Nu när jag har läst in mig på subventioner har jag också avgränsat mig genom att granska regionen Skåne, men i ett vidare perspektiv finns det fler regioner i Sverige att studera. Därför finns det också potential i att se hur det ser ut i resten av Sverige. Dessutom har jag inte diskuterat med kommunerna. Kommunerna är också inblandade i arbetet med subventioner. Därför blir även kommunerna relevanta för en fortsatt forskning på ämnet subventioner för scenkonst.

8. Källförteckning

Tryckta källor

Ahrne, Göran och Eriksson-Zetterquist, Ulla, *Handbok i kvalitativa intervjuer*, Första upplagan, red. Göran Ahrne och Peter Svensson, Liber AB, Malmö 2001

Banks, Mark, *The Politics of Cultural Work*, Palgrave MacMillan, Basingstoke 2007

Bennet, Tony, *Culture Policy - Issues of Cultural an Governance* i *Culture, Society and Market - The Swedish Seminar held at Sigtuna January 24-25 2000*, red. Folke Snickars, Bo Heurling AB, 2001

Ejvegård, Rolf, *Vetenskaplig metod*, Tredje Upplagan, Studentlitteratur, Lund 2007

Fornäs, Johan, *Kultur*, Första upplagan, Liber AB, Malmö 2012

Fägerborg, Eva, ”Intervjuer” i *Etnologiskt fältarbete*, 6:e tryckningen Lars Kaijser och Magnus Öhlander (red.) Studentlitteratur, Lund,

Häkli, J., ”Governmentality” i *International Encyclopedia of Human Geography*, Elsevier LTD, 2009

Iordanglou, Dimitrios, *Ursprungsglöd och värmedöd - Om de nationella kulturpolitiska målen i den lokala kulturpolitiken*, Ordförrådet, Stockholm 2005

Johannisson, Johannisson och Viirman, Ants, ”Vem har makten över kulturpolitiken” i *KulturSverige 2009: Problemanalys och statistik*, red. Svante Backman och Sten Månsson, Swedish Cultural Policy Research Observatory, Linköping 2008

Kulturnämnden, *Regional Kulturplan för Skåne 2013-2015*

Kulturnämnden, *Regional Kulturplan för Skåne 2011-2012*, reviderad 2011-10-27

Lind, Ulrika, *Förstudie inför ett framtida resurscentrum för scenkonst i Skåne - Produktionsledets roll och behov inklusive Förstudier inför resurscentrum - sammanfattande analys och förslag (förstudierna Breddat arrangörskap och Produktionsledets roll och behov*, Beställare: Kultur Skåne med finansiering av Region Skånes Kulturnämnd, Januari 2012

Nielsén, Tobias, "Kulturens ekonomi och näringar - drivkrafter och konsekvenser för kulturpolitiken" i *KulturSverige 2009: Problemanalys och statistik*, Red. Svante Backman och Sten Månsson, Swedish Cultural Policy Research Observatory, Linköping 2008

Nilsson, Sven, *Kulturens nya vägar-Kultur, kulturpolitik, och kulturutveckling i Sverige*, Polyvalent AB, Malmö 2003

Ryen, Anne, *Kvalitativ intervju - Från vetenskapsteori till fältstudier*, Första upplagan, Liber Ekonomi, Malmö 2004

Storey, John, *Cultural Theory And Popular Culture - An Introduction*, Fifth Edition, Pearson Education Limited, Edinburgh 2009

Tid för kultur - Prop. 2009/10:3, <http://www.regeringen.se/sb/d/11704/a/132104>, publicerad: 29 september 2009

Öhlander, Magnus, *Deltagande observation som metod i Etnologiskt fältarbete*, 6:e tryckningen, red. Lars Kaijser och Magnus Öhlander, Studentlitteratur, Lund

Digitala källor

Region Skåne, http://www.skane.se/sv/Webbplatser/Kultur-Skane-samlingsnod/Kultur_Skane/Bidrag/Teatersubventioner_och_arrangorsstod/, sidan uppdaterad 2013-03-18 av Cecilia Palmkvist

Nationalencyklopedin, "subvention", <http://www.ne.se.ludwig.lub.lu.se/lang/subvention>, 2013-05-13

Intervjuer

Rosi Gerlach, Teaterutvecklare vid Region Skåne

Intervju tog plats den 24 april 2013 klockan 13:00.

Inspelad och transkiberad intervju finns i uppsatsskrivarens ägo

Hans-Gösta Hansson, ordförande i Osby teaterförening

Intervju tog plats den 6 maj 2013 klockan 15:00

Inspelad intervju finns i uppsatsskrivarens ägo

Bilagor

Bilaga 1.

Intervjufrågor

1. Berätta om vem du är och vad du har för bakgrund
2. Vad tycker du om subventioner?
Bra?
Dåligt?
3. Vad skulle man kunna arbeta mer med?
4. Vad tycker du om de nya subventionsreglerna?
5. Hur kom man fram till dessa förändringarna?
6. Hur lång tid tar processen att förändra reglerna?
7. Hur gynnar subventioner scenkonsten?

Subventioner och arrangörsstöd

Riksteatern Skåne har Kultur Skånes uppdrag att förmedla subventioner till förskolor, skolor, teaterföreningar och andra arrangörer. Kontakta Riksteatern Skåne.

Nedan finns information om subventionsformer och regler för scenkonstsubventioner i förskolan och skolan samt arrangörsstöd.

Subventioner

Arrangörsstöd – Kultur Skåne anslår medel till arrangörsstöd för subvention av offentliga föreställningar inom teater, dans och nycirkus som arrangeras av teaterförening eller av annan förening/kulturförvaltning i kommun som saknar teaterförening.

Teater, dans och nycirkus – Kultur Skåne anslår medel för subvention av scenkonst i förskolan och grundskolan med professionella ensembler.

OBS! Subvention gäller inte scenkonst i gymnasieskolan eller kommunala vuxenutbildningen.

Salto! – subvention är 50% på föreställningar inom Salto! -festivalen under tiden mitten av september till mitten av november med fokus på oktober månad.

- Subventionen administreras av Dansstationen och fördelas i förhållande till antal barn under 18 år i kommunen.
- Riksteatern Skånes arrangörsstöd gäller under hela året även för det utbud som Salto! -festivalen erbjuder.
- Riksteatern Skånes scenkonstsubvention gäller även för det utbud som Salto! -festivalen erbjuder, dock ej under oktober månad.

Kulturprogram i vården – Kultur Skåne har anslagit medel till programverksamhet i vården. Anslaget ger där full kostnadstäckning för arrangörer inom regionens egna institutioner.

Regler

Subvention av teater-, dans- och nycirkusföreställningar inom förskolan och grundskolan

1. Subventionerna gäller för nycirkus, teater- och dansföreställningar av professionella ensembler som ges på arrangerande förskolor, skolor, länets institutionsteatrar samt för föreställningar i egen eller förhyrd lokal där teater/dansgruppen själv säljer biljetter. Så kallad forumteater är ej subventionsberättigad.
2. Subventioner utgår ej för resor till och från föreställningslokalen.
3. En förutsättning för att erhålla subvention är att producenten erhåller kommunalt, regionalt eller statligt stöd. Undantag för denna regel beslutas av Kultur Skåne.
4. Subvention utgår med 50 % av gagekostnaderna inklusive sociala avgifter, exklusive moms.
5. En förutsättning för att erhålla subvention är att respektive kommun bidrar med minst motsvarande kommunala medel. En förutsättning för att erhålla subvention är att en barn- och ungdomskulturgrupp finns i kommunen som planerar och samordnar beställningarna av teater, dans eller nycirkus.
6. Bidrag söks via den egna kommunens samordnare/samordningsgrupp, vilken ansöker hos Riksteatern Skåne som avgör om ovanstående villkor är uppfyllda. I tveksamma fall skall samråd ske med Kultur Skåne.

7. Anslaget fördelas proportionellt utifrån antalet barn i förskolan och grundskolan i varje kommun.
8. Ansökan skickas till Riksteatern Skåne gällande vårens arrangemang den 15 maj samt för höstens arrangemang den 15 november.
9. Medel som ej tagits i anspråk den 15 november kan fördelas på andra kommuner.
10. Det åligger Riksteatern Skåne att informera skolorna om möjligheten att erhålla subvention av föreställningar samt att medverka i informations- och publikarbete.

Stöd till arrangörer av scenkonst gällande teater, dans och nycirkus

1. Arrangörsstöd utgår till den part som arrangerar en offentlig turnéföreställning med teater, dans eller nycirkus dvs till teaterförening eller till annan förening/kulturnämnd i de kommuner som saknar teaterförening.
2. Arrangörsstödet gäller professionella ensembler. En förutsättning för att erhålla arrangörsstöd är att producenten erhåller kommunalt, regionalt eller statligt stöd. Undantag för denna regel beslutas av Kultur Skåne.
3. Såväl vuxen- som familjeföreställning berättigar till subventioner. Minst två föreställningar per år bör vara avsedda för offentliga barn- och familjeföreställningar gärna i samarbete med annan offentlig arrangör.
4. En föreställning subventioneras med 50 % av den totala kostnaden (gage, resor, traktamente) dock högst 25 000 kr per föreställning. Föreställningar producerade av Riksteatern subventioneras med 25 % dock högst 20 000 kr per föreställning. Om fler än en föreställning ges i samma lokal utgår subvention med högst 25 % av de faktiska kostnaderna för de följande föreställningarna.
5. En förutsättning för att erhålla arrangörsstöd är att respektive kommun bidrar med minst motsvarande kommunala medel.
6. Arrangören redovisar arrangemanget till Riksteatern Skåne efter genomförandet. Riksteatern Skåne avgör om ovanstående villkor är uppfyllda. I tveksamma fall skall samråd ske med Kultur Skåne.
7. Medel som ej tagits i anspråk den 1 november kan fördelas på arrangerande föreningar i andra kommuner.
8. Det åligger Riksteatern Skåne att informera arrangörerna/kommunerna om möjligheten att erhålla arrangörsstöd och att medverka i informations- och publikarbete.

(hämtat ifrån: http://www.skane.se/sv/Webbplatser/Kultur-Skane-samlingsnod/Kultur_Skane/Bidrag/Teatersubventioner_och_arrangorsstod/)